

2007 YILINDA ENERJİ ALANINDA BEKLENTİLER

Necdet PAMİR

Türkiye'nin enerji sektöründeki sorunları, 2007 yılında da zaman zaman başımızı ağrıtabilecek görünüyor.

Dışa bağımlılığımızın azaltılamaması durumunda, bu sorunlardan kurtulmamız olası görünmemektedir. Petrolde yüzde 92'lik, doğalgazdaki yüzde 100'e yaklaşan ithalat bağımlılığımız, bütçemizi de olumsuz etkileyen ve enflasyon rakamlarını zorlayan bir etken olmayı sürdürecektir. 2006 yılında 25 milyar dolar civarında gerçekleşen ham petrol, petrol ürünleri ve doğalgaz ithalat faturamızın, özellikle gaz ithalatındaki artış gerçekleşmesi dikkate alındığında, en az geçtiğimiz yıldaki kadar, hatta biraz daha fazla olması beklenmelidir.

Petrol fiyatlarının 2006'da ortalama 66 (West Texas Intermediate) dolar olduğu, 2007'de ise mevcut koşullarda 65 dolarlık (yıllık ortalama) bir fiyat tahmini yapıldığı dikkate alınır, tüketeceğimiz gaz miktarının artacak olması, faturamızı da arttıracak bir etki elemanı olacaktır. Buna karşın, daha önce belirttiğimiz gibi, Azerbaycan gazının alınmasına 2007 içinde başlanabilirse, paçal maliyetlerde düşme olacağından görece bir rahatlık sağlanabilecektir. Ne var ki, Rusya Federasyonu'nun Azerbaycan ve Gürcistan üzerindeki baskı politikalarının ilk sonuçları, bu konuda umutlu olmamızı engelleyen bir faktör olarak ortaya çıkmış durumdadır.

Gazprom daha önce 1000 metreküpünü 110 dolardan sattığı gaz için, Azerbaycan ve Gürcistan'dan 1 Ocak 2007'den geçerli olmak üzere 230 dolar talep edip, aksi halde gazı kesme tehdidi ile ortaya çıkınca, her 2 ülke de Türkiye'den Eylül 2006'dan itibaren alması gereken Azerbaycan gazı konusunda erteleme yapmasını ve bu gazı kendilerinin kullanmasını talep etmektedir. Azerbaycan gazı şimdiden 5 ay kadar gecikmiş durumdadır. Bu olumsuzluk ülkemizin hem enerji güvenliğini, hem de ekonomik güvenliğini tehdit eden bir unsur olarak önümüzde durmaktadır. 2007 yılındaki gaz tüketimimizin 32.3 milyar metreküp olarak, petrol tüketimimizin ise 30 milyon tonun biraz üzerinde gerçekleşeceği hesaplanmaktadır.

Ülkemizin doğalgaz deposunun olmayışı, yıllardır eleştirilen ve enerji güvenliğimize risk oluşturan bir olgu olarak ortaya çıkmışken, 2007 yılında bu konuda ilk olumlu gelişmelerin gerçekleşmesi beklenmektedir. TPAO'ya ait Silivri'deki boşalmış gaz rezervuarının, depo olarak kullanılabilmesi için sürdürülen çalışmalar tamamlandığı açıklanmışsa da fiili olarak kullanımında sürekli sorunlar yaşanmaktadır. Teknik parametrelere göre kapasitesi 2 veya 3 milyar metreküp olarak kullanılması mümkün görünen bu depo, tüketimimizin yüzde 8-10'u kadar bir depolama sağlayabileceğinden yetersiz, ama önemli bir adımdır. Tuz Gölü'nde depolama çalışmaları da

yürütülmektedir. Ancak bu alanda çalışmaların tamamlanması yaklaşık 8 sene gerektirdiğinden, 2007 yılında sadece çalışmaların ilerlemesinden bahsedebiliriz. Bu konuda da kamuoyuna gereksiz umut verilmesi ve sanki bu depo olanağı bir iki yıl içinde gerçekleşebilecekmiş gibi bir izlenim yaratılması sağlıklı bir yaklaşım değildir.

2007 yılı başlarında TBMM'den geçirilerek yasalaşan "Türk Petrol Kanunu" da daha ilk günden ciddi polemiklerin odağına oturmuştur. Daha önceki (6326 sayılı) Petrol Kanunu'nda

yer alan "Bu kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti petrol kaynaklarının milli menfaatlere uygun olarak, hızlı sürekli ve etkili biçimde aranmasını, geliştirilmesini ve değerlendirilmesini sağlamaktır" ifadesi, yeni kanunda terk edilerek, yerine "Bu Kanunun amacı, ülke petrol kaynaklarının hızlı, sürekli ve etkili bir şekilde aranmasını, geliştirilmesini ve üretilmesini sağlamaktır" ifadesi konulmuştur. Ülkemizin doğal servetlerinin aranması ve işletilmesi konusunda "milli menfaatlere uygunluk" önkoşulundan neden rahatsızlık duyulduğu, haklı olarak sorulmakta ve bu yaklaşım, ulusal yarar ve kamu çıkarları açısından sakıncalı görülmektedir. Daha önceki kanunda, ülkemizde üretilecek petrolün belli bir kısmının ülke ihtiyacı için ayrılması zorunluluğu varken bunun yeni kanunda ortadan kaldırılması ve şirketlere tüm üretimlerini yurtdışına satma olanağı sağlanması, bir diğer önemli eleştiri konusudur. Ülkemizin içinde bulunduğu coğrafya ve jeopolitik koşullar dikkate alındığında bu hususun bir "vahamet" gibi algılanma lüksü de yoktur.

Bir diğer kritik konu, eski kanunda yüzde 12.5 oranında sabitlenmiş olan devlet hissesinin yeni kanunda arama yapılan sahanın özelliğine, üretim miktarına ve derinliğe göre farklı oranlarda olsa da yüzde 2 oranına kadar düşürülmüş olmasıdır. Bir fikir vermesi bakımından, eski ve yeni kanunun uygulanması ile ortaya çıkacak devlet hissesi farkının bir ay için yaklaşık 7 milyon YTL olduğunu anımsatmak yararlı olabilecektir. Azaltılmış olan bu devlet hissesinin yüzde 50'sinin üretim yapılan ilin özel idaresine verilmesi de bir diğer ciddi tartışma konusu ve sorun alanıdır. Bunların dışında da ciddi eleştiri konusu olan ve ülke gerçeklerinin yanısıra ulusal çıkar ve kamu yararı ilkeleri açısından da önemli sorunlar barındıran bu yeni kanunun, 2007 yılında ciddi eleştiri hedefi olması beklenmektedir.

2007 yılının ülkemizin enerji alanında en az sorun yaşayacağı, sorunlardan ders alarak, orta ve uzun erimli yatırımlarını sanayi, ulaştırma, dış politika alanları ile koordineli ve entegre biçimde oluşturma alışkanlığı geliştirebileceği bir yıl olması dileğiyle. ■